

Πάμε ...κατηχητικό; Αν ο Φαρισαίος είχε τάμπλετ

[Παιδικά](#) / [Πάμε... Κατηχητικό!](#)

[Ηλίας Λιαμής, Σύμβουλος Ενότητας Πολιτισμού](#)

Αγαπημένη μου κατηχήτρια,

Αγαπημένε μου κατηχητή,

Την Κυριακή αυτή ανοίγει το Τριώδιο. Πρόκειται για μια περίοδο προετοιμασίας πριν τη μεγάλη Σαρακοστή. Ανοίγει ο δρόμος προς την αναστάσιμη χαρά. Μια χαρά όμως που θα κερδηθεί μέσα από κόπο, μέσα από θυσία, μέσα από τον πιο οδυνηρό πόνο που δεν είναι άλλος, από το χτύπημα του εγωισμού μας. Αυτού του μεγάλου δυνάστη της ψυχής μας που σε κάθε εποχή ξέρει να παγιδεύει με χίλιους δυο τρόπους , άλλοτε εμφανιζόμενος με διάθεση επιθετική και ανταγωνιστική και άλλοτε κρυπτόμενος πίσω από προσωπίο ευσεβείας και καλοσύνης.

Η περικοπή αποκαλύπτει σήμερα ένα πάθος ριζικό, αλλά και παθογόνο, δηλαδή πρόξενο, γεννήτορα πλήθους άλλων παθών: Τον εγωισμό, που παίρνει πολλά και διάφορα ονόματα: Υπερηφάνια, αλαζονεία, έπαρση, εγωκεντρισμός. Πίσω από όλα αυτά τα ονόματα, πάντα η ίδια ανάγκη του πεσμένου ανθρώπου: Να γίνει ο εαυτός του το κέντρο του κόσμου και όλα, από εκεί να ξεκινούν και εκεί να καταλήγουν.

Από την πρώτη στιγμή της πτώσης στον Παράδεισο μέχρι της συντέλειας του αιώνας, πάντα το ένα , το μεγάλο, ίσως και το μοναδικό αμάρτημα: Η εκθρόνιση του Θεού Πατέρα απ' την ανθρώπινη ψυχή και η στέψη του εαυτού μας ως θεού.

Σήμερα ο Φαρισαίος φαίνεται να προσεύχεται. Στον 11^ο όμως στίχο της περικοπής, τρεις λέξεις («σταθείς προς εαυτόν») μας φανερώνουν την κρυμμένη αλήθεια: Προσευχόμενος, δεν βάζει ο Φαρισαίος ενώπιόν του τον Θεό ως αποδέκτη της προσευχής του! Ενώπιόν του στέκει ο θεοποιημένος εαυτός του . Αυτόν υμνεί , αυτόν ευχαριστεί, αυτόν δοξάζει.

Δεν τα αναφέρω όλα αυτά για να ανάψω μέσα σου το θυμό ή την περιφρόνηση μπροστά σε μια τόσο μεγάλη υποκρισία. Σκοπό έχω περισσότερο να σε καλέσω να δούμε μαζί την φαρισαϊκή δυστυχία. Σκέψου λίγο την τραγωδία του Φαρισαίου αλλά και την τραγωδία όλων των οπαδών του μέσα στην ιστορία! Κοίτα το άγχος του , την ανασφάλεια του , την ανάγκη του να αποκτήσει θαυμαστές , οπαδούς, φόλοουερς της ευσέβειας του. Δες την πείνα του για αναγνώριση, για αποδοχή. Λυπήσου για το κατάντημα του, αυτού και κάθε ομοίου του, να κραυγάζει στο μέσον του ναού, στο μέσον της αγοράς, και, στις μέρες μας, στο μέσον των μεγάλων εκδηλώσεων ή του διαδικτύου:

«Θαυμάστε με, αποδεχτείτε με, αγαπήστε με. Χωρίς εσάς δεν έχω εαυτό, χωρίς το θαυμασμό σας είμαι άδειος, κενός, ανύπαρκτος, δυστυχής. Αν δεν είμαι ο πρώτος

προσκεκλημένος στις συνάξεις σας, ταράζομαι. Αν προτιμήσετε άλλον για να συνεργαστείτε, δεν βρίσκω γαλήνη. Αν επαινέσετε κάποιον μπροστά μου, τον εχθρεύομαι γιατί δεν είμαι εγώ».

Ας διαβάσουμε όμως και την παραβολή (Λκ. 18, 10-14):

10 ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ εἷς Φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. 11 ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσήχετο· ὁ Θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης· 12 νηστεύω δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. 13 καὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἔστῶς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάραι, ἀλλ' ἔτυπεν εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ λέγων· ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῶ ἀμαρτωλῶ. 14 λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἢ γὰρ ἐκεῖνος· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

Δηλαδή:

¹⁰«Δύο ἄνθρωποι ἀνέβηκαν στο ναό για να προσευχηθούν. Ο ένας ήταν Φαρισαῖος κι ο άλλος τελώνης. ¹¹Ο Φαρισαῖος στάθηκε επιδεικτικά κι ἔκανε την ἐξῆς προσευχή σχετικά με τον εαυτό του: “Θεέ μου, σ’ ευχαριστῶ που εγώ δεν είμαι σαν τους άλλους ανθρώπους ἄρπαγας, ἄδικος, μοιχός, ἢ και σαν αὐτόν ἐδῶ τον τελώνη. ¹²Εγώ νηστεύω δύο φορές την εβδομάδα και δίνω στο ναό το δέκατο ἀπ’ ὅλα τα εισοδήματά μου”. ¹³Ο τελώνης, ἀντίθετα, στεκόταν πολύ πίσω και δεν τολμούσε οὔτε τα μάτια του να σηκώσει στον ουρανό. Χτυπούσε το στήθος του και ἔλεγε: “Θεέ μου, σπλαχνίσου με τον αμαρτωλό”. ¹⁴Σας βεβαιώνω πως αὐτός ἔφυγε για το σπίτι του αθῶος και συμφιλιωμένος με το Θεό, ενώ ο άλλος ὄχι· γιατί ὅποιος υψώνει τον εαυτό του θα ταπεινωθεῖ, κι ὅποιος τον ταπεινώνει θα υψωθεῖ».

Αγαπημένη μου κατηχήτρια,

Αγαπημένε μου κατηχητή,

Αν με τους μαθητές σας καταφέρετε μαζί να εντοπίσετε το μέγα πρόβλημα του Φαρισαίου, δηλαδή την ακόρεστη δίψα του για έπαινο και θαυμασμό, νομίζω πως θα λάβετε πολύ εύστοχες αλλά και διασκεδαστικές απαντήσεις αν κατόπιν τους ζητούσατε να αναρωτηθούν, τι θα έκανε σήμερα ο Φαρισαίος με ένα tablet ή ένα κινητό. Ποιος ξέρει; Ίσως να έβγαζε μια σέλφι κάθε φορά που θα βρισκόταν σε μια ακολουθία, με το πρόσωπο του αλλοιωμένο από ευσέβεια και κατάνυξη. Ίσως να φωτογράφιζε συχνά το νηστίσιο μενού του. Ή ακόμη, να δημοσίευε μικρές Πατερικές φράσεις, αφήνοντάς μας να καταλάβουμε πόσο πολύ γνώση έχει της Βιβλικής και της Πατερικής θεολογίας. Ή, ποιος ξέρει, ίσως να ανακοίνωνε τον τόπο μιας πνευματικής συγκέντρωσης με τη λεζάντα:

«Ο Φαρισαίος βρίσκεται στην τάδε τοποθεσία και είναι κατασυγκινημένος».

Το μόνο βέβαιο είναι πως, ό,τι κι αν είχε αναρτήσει, θα έτρεχε με μανία τρεις και τέσσερις και πέντε φορές την ημέρα να ελέγχει τα likes, να χαιρέται κάθε φορά που θα αυξάνονται ή να πικραίνεται με γνωστούς και φίλους που ακόμα δεν τον

έχουνε τσεκάρει. δεν είναι απίθανο να λάβετε τέτοιες απαντήσεις. Είναι τόσο διαχρονική η ανάγκη του ανθρώπου να βρίσκει αξία μέσα από τη ματιά των άλλων, ώστε ακόμα και ένας έφηβος θα καταφέρει εύκολα να εντοπίσει ανάλογα σημερινά συμπτώματα.

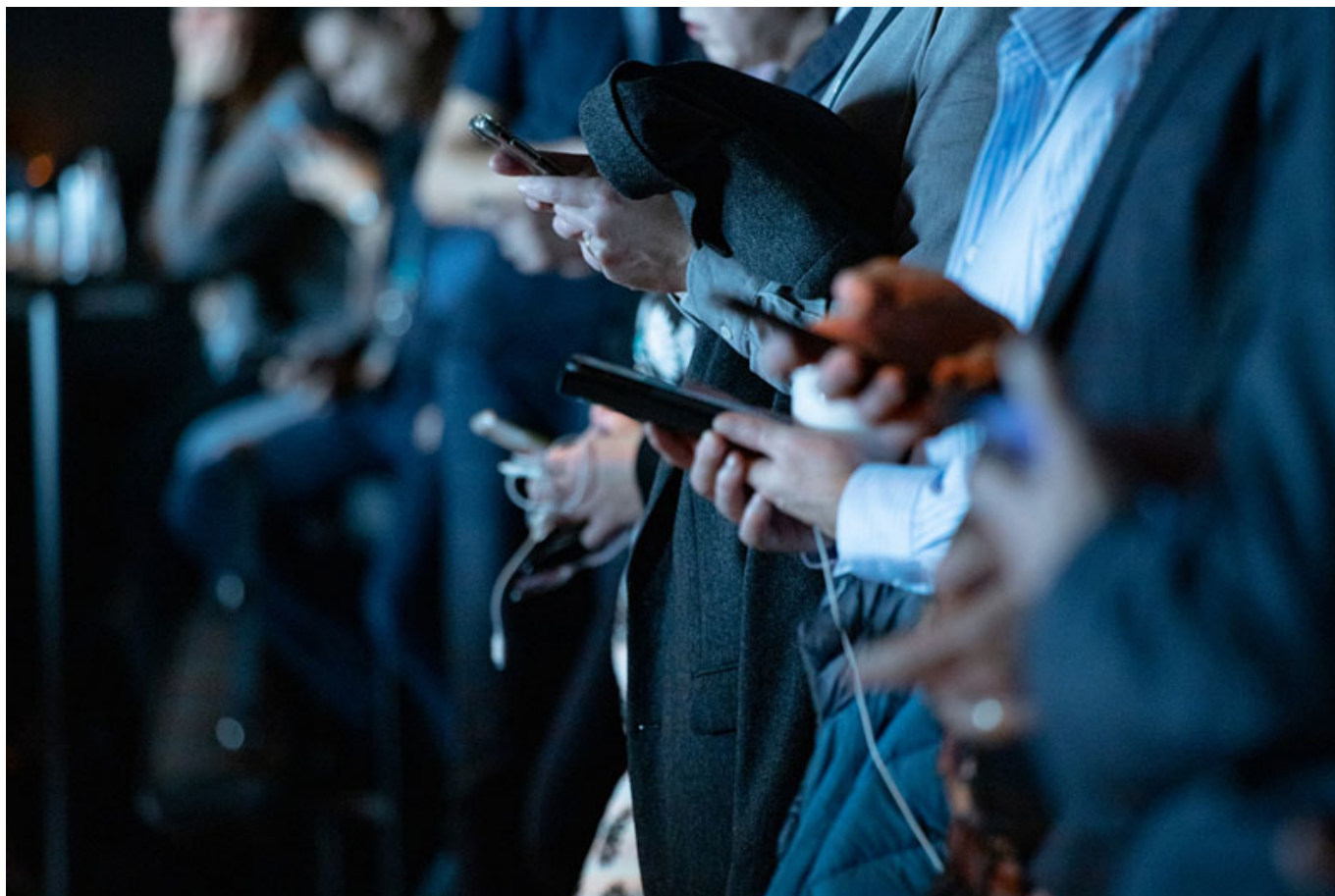
Κι αφού εντοπίσετε εύκολα τον τύπο του σημερινού Φαρισαίου, ίσως να αναρωτηθείτε:

Άραγε, Τελώνη σήμερα θα βρούμε;

Μάλλον δύσκολο ! Όπως τότε, έτσι και σήμερα, οι Τελώνες κρύβονται πίσω από τις κολώνες του ναού και παραμένουν αθέατοι, και στο διαδίκτυο και στον αληθινό κόσμο. Είναι εκείνοι που παίρνουν αξία από τη σχέση τους με το Θεό, σχέση που τους δίνει τη δυνατότητα να κάνουν διαρκώς την αυτοκριτική τους και να έχουν την ματιά τους προσηλωμένη περισσότερο στα λάθη τους παρά στην ανεπάρκεια των άλλων. Όπως τότε έτσι και σήμερα, οι Τελώνες δεν έχουν χρόνο για αναρτήσεις και περαντζάδες στην αγορά και στους μεγάλους διαδικτυακού δρόμους. Έχουν δουλειά πολύ να κάνουν με τον εαυτό τους, έχουν σκοπό, έχουν νόημα ζωής:

Κάθε μέρα να ειρηνεύουν όλο και περισσότερο με τον εαυτό τους και το Θεό και, μέρα με τη μέρα, να βελτιώνονται έστω και στο ελάχιστο.

Είναι και εκείνοι φιλόανθρωποι, πιστεύουν και ελεούν. Δε σκέφτηκαν όμως ποτέ να καυχηθούν, γιατί την κάθε τους καλή πράξη, δεν την πιστώνουν στον εαυτό τους αλλά με καρδιά συντετριμμένη, την εναποθέτουν στα πόδια του Θεού ζητώντας στο έλεός Του. Πρότυπα και οδηγοί τους δεν είναι οι ισχυροί του κόσμου αλλά οι άγιοι, γνωστοί και άγνωστοι.

Ας δούμε τώρα και κάποια στοιχεία ενός σχετικού μαθήματος:

Εισαγωγή

Η παραβολή του Τελώνη και του Φαρισαίου, μια από τις γνωστότερες παραβολές, τονίζει τη σημασία της ταπείνωσης, αλλά και το τείχος που υψώνει ανάμεσα στον άνθρωπο και τον Θεό η περηφάνια και ο εγωισμός. Αποτελεί δε την πιο χαρακτηριστική περικοπή του Ευαγγελίου, που αφορά την αντίθεση του Χριστού με όλο το θρησκευτικό κατεστημένο της εποχής.

Σκοπός

- Τα παιδιά να διδαχτούν, πως η υπερηφάνεια μας χωρίζει από τον Θεό και τους ανθρώπους.
- Να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά πως ο Θεός της πίστης μας δεν ζητά μόνον να τηρούμε κάποιους κανόνες, αλλά να έχουμε τη καρδιά μας γεμάτη ταπείνωση και αγάπη.
- Να αντιληφθούν, πως η μετάνοια ανοίγει ξανά τον δρόμο που οδηγεί στην αγκαλιά του Θεού.
- Να εκτιμήσουν τη σημασία της προσευχής.

Περιεχόμενο

Θεολογικό πλαίσιο

- Με την παραβολή αυτή, ο Χριστός παρουσιάζει στους μαθητές Του και σε όλους του ακροατές Του την καινούργια ποιότητα πνευματικής ζωής, που έρχεται να αντικαταστήσει την αντίστοιχη της Παλαιάς Διαθήκης. Στη θέση της εξωτερικής τήρησης του Νόμου, ο Κύριος προβάλλει την σημασία της εσωτερικής κατάστασης του ανθρώπου, στη θέση της αλαζονείας των Φαρισαίων, εξυψώνει την ταπείνωση, στη θέση της σκληρής στάσης απέναντι στον αμαρτωλό, προβάλλει την αγάπη και τη συγγνώμη.
- Η παραβολή αυτή μας προσφέρει και το πλαίσιο μιας άλλης, διαφορετικής σχέσης με τον Θεό, ο Οποίος παύει πια να είναι ένας δικαστής, που ρυθμίζει τη στάση Του απέναντί μας, ανάλογα με την υπακοή στις εντολές Του. Ένα διαφορετικό πρόσωπο του Θεού μας παρουσιάζεται πλέον. Ένα πρόσωπο συγκατάβασης, συγχωριτικότητας και ανοχής στα ανθρώπινα λάθη. Ένα πρόσωπο, που δικαιώνει τον μετανιωμένο και όχι τον αλαζόνα.
- Ο Τελώνης αποτελεί το πρότυπο του πιστού της Καινής Διαθήκης. Του πιστού, με επίγνωση της ανεπάρκειάς του, με ετοιμότητα μετάνοιας, με πίστη στο έλεος του Θεού. Είναι ο απελευθερωμένος από τη δουλεία του Νόμου. Είναι ο φίλος του Θεού, που στηρίζει τη σχέση μαζί Του στην ευγνωμοσύνη για τη συγγνώμη που δέχτηκε.

- **Το μήνυμα** (Πάντα μια μικρή και απλή πρόταση)
- Ο ταπεινός άνθρωπος αναγνωρίζει τα λάθη του.
- Η ταπεινοφροσύνη οδηγεί στη μετάνοια.
- Μετάνοια είναι η γέφυρα που μας ξαναφέρει κοντά στον Θεό.
- Η υπερηφάνεια μάς χωρίζει από τον Θεό και τους ανθρώπους.

Λέξεις-κλειδιά (πρόκειται για λέξεις, οι οποίες συμπυκνώνουν νοήματα και μηνύματα. Επιδιώκουμε να εντυπωθούν στον νου και την καρδιά των παιδιών, ως δεσμοί μνήμης με τις επιμέρους αλήθειες του εκάστοτε κεφαλαίου. Φροντίζουμε να τις ανασύρουμε τακτικά κατά τη διάρκεια του μαθήματος, επιλέγοντας μια ή δυο, οι οποίες θα κλείνουν την κάθε συνάντησή μας με τα παιδιά. Ειδικά στις παραβολές, ζητούμενο είναι, εικόνες της ιστορίας να ανασύρουν στον νου των παιδιών τις έννοιες που συμβολίζουν) :

Υπερηφάνεια, ταπείνωση, μετάνοια, προσευχή.

Εφαρμογή στην καθημερινότητα (προτείνουμε στα παιδιά να εντάξουν κάτι από το μάθημα στην καθημερινότητά τους)

- Δεν είναι λίγες οι φορές, που τα παιδιά αισθάνονται να παίρνουν αξία, όχι από τις δίκες τους επιδόσεις, αλλά από την αποτυχία των συμμαθητών τους.

Δυστυχώς, αυτός είναι ένας κίνδυνος που γεννιέται από τον τρόπο που είναι φτιαγμένο το ίδιο το εκπαιδευτικό σύστημα. Αυτό δεν μπορούμε να το εμποδίσουμε. Η έννοια της αριστείας, του διαγωνισμού, της ατομικής επίδοσης, είναι διαρκώς μπροστά τους.

- Μπορούμε όμως να τους δώσουμε μια ευρύτερη έννοια της επιτυχίας. Μιας επιτυχίας, που δεν εξαντλείται μόνον σε ένα βαθμό, αλλά στηρίζεται σε αρετές και αξίες, όπως μας τις περιγράφει το Ευαγγέλιο. Θα βοηθηθούν πολύ τα παιδιά μας, αν θεωρήσουν κατόρθωμα την στήριξη του αδύνατου, τη συμπαράσταση σε αυτόν που έσφαλε, την ταπεινοφροσύνη, όταν έρχεται ο υψηλός βαθμός ή ο έπαινος.
- Ακόμη, επιτυχία θα πρέπει να μάθουν να θεωρούν και τη μετάνοια. Σε ένα κόσμο, που εκτιμά μόνον τους τέλειους, ας δώσουμε στα παιδιά μας το μεγαλείο της συντριβής, της ταπείνωσης, του νέου ξεκινήματος.
- Τέλος, είναι σημαντικό να σχηματίσει το παιδί την εικόνα του αληθινού Θεού. Ενός Θεού, που εκτιμά τον ταπεινό, που συγχωρεί την αποτυχία, που πάντα περιμένει την νέα προσπάθεια για κάτι καλύτερο.

Προεπισκόπηση μαθήματος

1. **Αφόρμηση** (πρόκειται για μια απλή, αλλά εύστοχη αφορμή, η οποία θα ελκύσει την προσοχή των παιδιών. Μπορεί να είναι ένα αντικείμενο, μια ιστορία, μια ερώτηση, ένα επίκαιρο γεγονός): Η προσευχή του Τελώνη συνδέεται με το κομποσκοίνι. Πολλά παιδιά ίσως το γνωρίζουν ως αντικείμενο. Ευκαιρία να ξεκινήσουμε από αυτό την σημερινή μας συζήτηση.
2. **Δραστηριότητες:** Α. Εξηγούμε το νόημα της προσευχής. Την παρουσιάζουμε ως μια απαραίτητα ενέργεια για κάθε μέρα. Β. Εξηγούμε το «Κύριε Ιησού Χριστέ ελέησόν με». Υπογραμμίζουμε την αξία του. Γ. Η συζήτηση για την προσευχή ανοίγει ένα μεγάλο φάσμα συναφών θεμάτων. Ένα από αυτά, είναι και ο μοναχισμός, ως ένας τρόπος ζωής, που στηρίζεται στην ενέργεια της προσευχής. Το σημερινό μάθημα θα μπορούσε να συνοδευτεί με μια επίσκεψη σε ένα μοναστήρι, ή την γνωριμία με τον μοναχισμό, μέσω εικόνων και βίντεο.
3. **Διαθεματική προσέγγιση:** Το βιβλίο προσφέρει διαθεματικές απασχολήσεις. Σήμερα είναι μια ευκαιρία για περιγραφή του ναού του Σολόμωντος και γενικά της Ιερουσαλήμ, στα χρόνια του Χριστού.
4. **Αξιολόγηση:** Με τις λέξεις κλειδιά, καλούμε τα παιδιά να αναφέρουν, ποιο μέρος το μαθήματος τους φέρνει στο μυαλό. Τελώνης-το πρότυπο του ταπεινού, Φαρισαίος-η εικόνα του υπερήφανου ανθρώπου, προσευχή-επικοινωνία με τον Θεό, μετάνοια-γέφυρα συνάντησης με τον Θεό
5. **Παιχνίδι ρόλων και συναισθημάτων**(καλούμε τα παιδιά να εκπροσωπήσουν κάποιον ή κάτι από την ιστορία και να το εκφράσουν με δικά τους λόγια

) : Ρωτάμε τα παιδιά, πώς αισθάνονται όταν ακούν κάποιον να καυχιέται για τα κατορθώματα του. Ποια νομίζουν πως είναι η συμπεριφορά, που θα έκανε τον Θεό να καμαρώνει για εκείνα.

<https://bit.ly/3rKSyNk>